

מסע אל ארצי

לחיזוק הזהות
הדמוקרטית - ציונית

פּאַסוֹרִי

מרכז הדרכה תנועת דרור-ישראל

הזמנה לשותפות

ימים סוערים פוקדים את החברה הישראלית בשנים האחרונות. מערכות הבחירות התכופות, המגפה העולמית והשפעותיה, המחלוקת סביב המהפכה המשפטית, זוועות טבח השבעה באוקטובר, חטיפת בני ערובה בידי חמאס והמשך מלחמת חרבות ברזל - כל אלו מטלטלים את היסודות החברתיים והערכיים שעליהם נשענת מדינת ישראל ומעודדים הקצנה בקרב בני ובנות הנוער.

בתקופה זו, אנו עדים לטשטוש ערכי היסוד של מדינת ישראל - מחויבות לערכים משותפים, שמירה על גבולות הדמוקרטיה, והיכולת לקיים שיח מכבד המשלב גבולות ברורים.

מתוך הבנה עמוקה של הצורך להתמודד עם אתגרים אלו, נולד הרעיון ליצור מסע חינוכי ומשמעותי המתמודד על אתגרי השעה. מסע זה נועד להטעין את התלמידים בערכים חיוניים, להוות עבורם קרקע חינוכית פורייה ולספק כלים לצוותי ההוראה בבתי הספר.

המסע יאתגר את התלמידים והתלמידות ויניע אותם לעסוק בסוגיות הקשות והבוערות בחברה הישראלית, מתוך מטרה שיצמחו כבוגרים הבוחרים בדרך חיים של מעורבות ודמוקרטיה, בוגרים הקושרים את חלומותיהם ושאפיותיהם לעתיד המשותף שלנו כאן במדינה.

אנו מלאי תקווה כי המסע יהפוך למגדלור בתקופה מאתגרת זו - חיזוק ערכים דמוקרטיים משותפים והשראה לעשייה חינוכית וחברתית רחבת היקף בשדה הציבורי.

מרכז ההדרכה המעורר

המסע במעורר

המסע הוא כלי עוצמתי בחיזוק זהותם של התלמידים והתלמידות כחלק מהחברה הישראלית. במסע נחשוף את הדילמות וההכרעות המעצבות את חברתנו. נטייל בארץ, בנופיה ובסיפוריה. בכל פינה אליה נגיע, נכיר דמויות מעוררות השראה ואתגרים שונים מהעבר ומההווה. חוויות אלו יחוברו לדילמות רלוונטיות לתלמידים ולתלמידות ולשאלות הקיום בחברה הישראלית, במיוחד בנוגע לדמוקרטיה ולמחלוקות הפנימיות בקרבה.

המסע החינוכי הוא מודל פעילות בן מספר ימים המכיל אופני פעולה שונים ומגוונים: טיול רגלי, אתרי מורשת, הרצאות, סדנאות ועוד. כל אלו יוצרים מרחב בלתי-פורמלי ודיאלוגי, בו מתאפשרת חוויה מעמיקה ומשמעותית. החיבור בין התוכן, לאופן, בין המפגש החברתי ובין שבילי הארץ. יוצר חוויה כוללת ואינטרדיסציפלינרית - חוויה כזו מאפשרת למשתתפים לעבור תהליך חינוכי ולרכוש משקפיים ערכיים ומושגיים שמהווים כלי עבור דילמות היום יום במדינתנו.

המסע ממקם את המשתתפים ואת מציאות חיינו על ציר האורך של העם היהודי ועל ציר הרוחב של החברה הישראלית ובכך מסייע לחזק את זהותם ואחריותם על שמירה על מדינתנו כמדינה יהודית דמוקרטית.

במהלך המסע מתקיים שיתוף פעולה רציף בין המורים והמדריכים של "המעורר". המסע החינוכי הינו תוצר של תהליך תכנון, דיוק ופיתוח בשיתוף פעולה ברמה גבוהה בין בית הספר ו"המעורר", כך שהחוויות במסע יפגשו את המציאות הייחודית של בית הספר ויענו על הצרכים החינוכיים הממשיים של התלמידים. **מודל הפעילות מהווה בסיס לעיצוב ודיוק התכנים והמטרות בהתאם לצרכים החינוכיים של בית הספר וצוות המורים.**

| מטרות חינוכיות למסע במעורר

מטרת העל:

יצירת חוויות מעצימות לבני ובנות נוער במטרה למקם את מציאות חיינו על ציר האורך של העם היהודי ועל ציר הרוחב של החברה הישראלית וחיזוק זהותם ואחריותם על מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית.

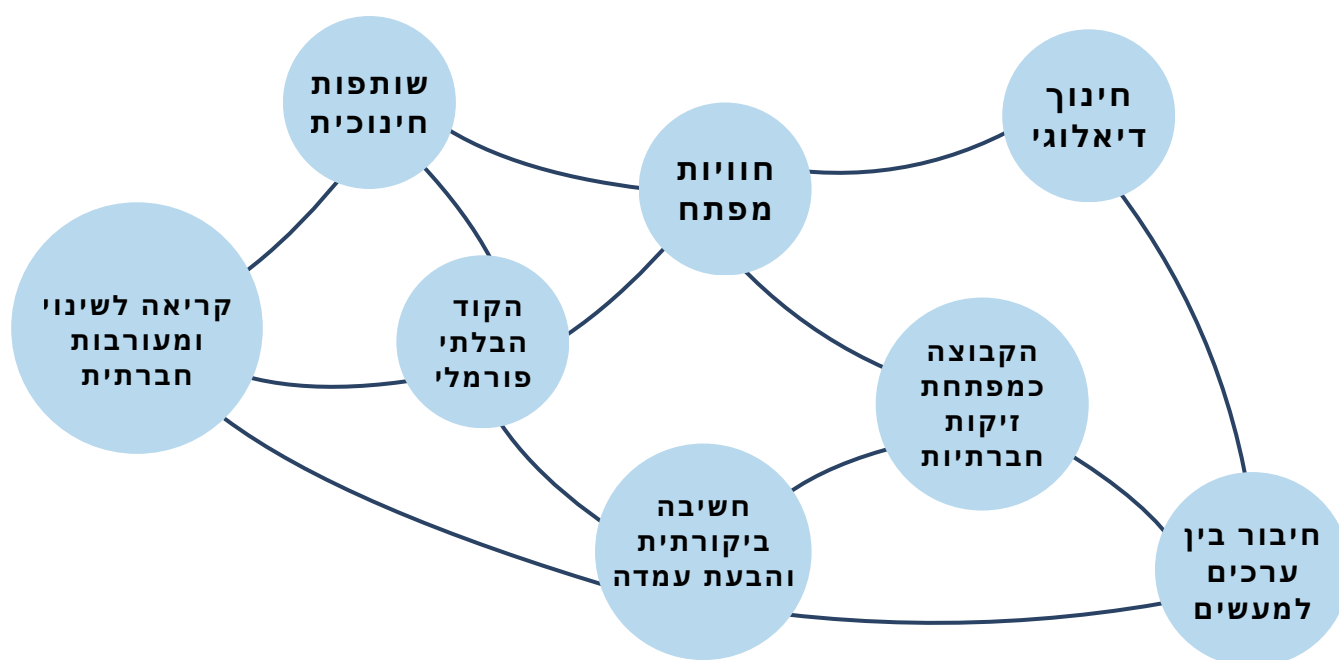
1 חיזוק תחושת החיבור והשותפות לחברה הישראלית והעמקת תחושת האחריות כלפיה. הבנת החשיבות של ערכים כמו שוויון, ציונות ודמוקרטיה כבסיס לחברה הישראלית.

2 הענקת משמעות מחודשת למושגים וסמלים חברתיים, תוך חיבורם לערכים של ציונות הרצליאנית, דמוקרטיה ופתיחות מחשבתית, כחלק מזהות ישראלית עדכנית ומשמעותית.

3 פיתוח יכולת לחשוב באופן ביקורתי ומעמיק על סוגיות חברתיות שנויות במחלוקת. טיפוח אמפתיה והקשבה לדעות מגוונות, לצד שמירה על גבולות שיח מכבד ועל ערכים מרכזיים המקדמים שיח בריא ותרבותי.

4 התנסות במרכיבים מעשיים שיחזקו את תחושת המעורבות והעשייה של התלמידים. זאת באמצעות יוזמות חברתיות וערכיות שייושמו הן במהלך המסע והן לאחריו, במטרה לעודד השתתפות פעילה בעיצוב החברה הישראלית.

| הפדגוגיה של מסע במעורר

בסיסים חינוכיים השזורים במסע של המעורר

1 "זה הסיפור שלי"

חיזוק תחושת החיבור והשותפות לחברה הישראלית והעמקת תחושת האחריות כלפיה. הבנת החשיבות של ערכים כמו שוויון, חיים משותפים ודמוקרטיה כבסיס לחברה הישראלית.

2 סמלים חברתיים

הענקת משמעות מחודשת למושגים וסמלים חברתיים, תוך חיבורם לערכים של ציונות הרצליאנית, דמוקרטיה ופתיחות מחשבתית, כחלק מזהות ישראלית עדכנית ומשמעותית.

3 ראייה מורכבת וביקורתית

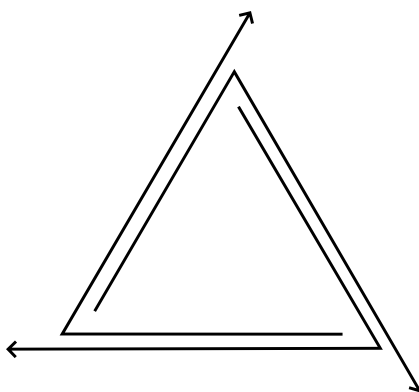
פיתוח יכולת לחשוב באופן ביקורתי ומעמיק על סוגיות חברתיות שנויות במחלוקת. טיפוח אמפתיה והקשבה לדעות מגוונות, לצד שמירה על גבולות שיח מכבד ועל ערכים מרכזיים המקדמים שיח בריא ותרבותי.

4 הגשמה

המסע יכלול מרכיבים מעשיים שיחזקו את תחושת המעורבות והעשייה של התלמידים. זאת באמצעות יוזמות חברתיות וערכיות שיושמו הן במהלך המסע והן לאחריו, במטרה לעודד השתתפות פעילה בעיצוב החברה הישראלית.

ציר העבודה בתהליך הוצאת המסע

התלמידות והתלמידים

מדריכי ומדריכות המעורר

הסגל החינוכי

תהליך הוצאת מסע

הכנת סגל השכבה

תהליך זה יתבצע על ידי רכז המסע מטעם המעורר בשיתוף הצוות המוביל של בית הספר, ויכלול שני מפגשים:

- התמקדות בשיח ערכי.
- מידע פרקטי על המסע, כולל מעבר על חוברת המסע והתנסות במודלינג של קבלת החלטות - פעילות אותה יעבירו המורים לתלמידים כהכנה למסע.

ימי הכנה לתלמידים

שני מפגשי הכנה יועברו על ידי המורה המלווה של הכיתה, בהתבסס על מערכי שיעור שיבנו ע"י "המעורר".

המסע עצמו

המסע יתבצע לפי המתווה שהותאם והוחלט על ידי בית הספר. דרך חוויה ומפגש ייחשפו התלמידים לתכנים ורעיונות שונים, ישתפו במחשבות, יתמודדו עם המחלוקות ביניהם, יגבשו עמדות, ויתמודדו עם שיח מורכב והתנסות ביצירת הסכמות משותפות.

פגישה עם הצוות המוביל של בית הספר

עדכון והתאמה של המטרות החינוכיות לצרכים הייחודיים של השכבה ובחינה משותפת של דילמות שיעלו לקראת המסע. גיבוש החלטות לגבי התכנים הערכיים הרלוונטיים לכל בית ספר ובניית מבנה הימים במסע בהתאם.

עבודה משותפת בין המורה המלווה של הכיתה למדריך המעורר

- מפגש ראשון בין המדריך והמורה יתקיים בזום.
- מפגש הכנה משותף לכיתה בהדרכת המורה המלווה ומדריך המעורר.

פרויקט כיתתי

תתקבל החלטה על תוצר משותף - התוצר הינו פרויקט כיתתי, ומדריך "המעורר" ימשיך להיות גורם מלווה בכל דילמה חינוכית שתעלה בהפקת הפרויקט. סוג הפרויקט ורמת מעורבות התלמידים/הסגל הינה להחלטת בית הספר. "המעורר" יספק ערכת ליווי בהתאם.

הפרויקטים יבוצעו במהלך המסע וגם לאחריו בליווי מורי בית הספר.

מפגש סיכום כיתתי

מפגש הסיכום ייערך בשיתוף המורה המלווה של הכיתה ומדריך "המעורר", ויכלול סיכום רעיוני של התהליך החינוכי שהתקיים.

דוגמאות להמחשה

החלטות וצירים עליהם ניתן לקבל החלטה בשיתוף הצוות המוביל של בית הספר

1 מהו הקשר הרצוי בין תכנית המסע לתוכן החברתי השנתי של השכבה - תעודת זהות / המסע לפולין / לקראת שירות משמעותי.

2 השתתפות הצוותים הפדגוגיים: מידת המעורבות הינה לפי החלטת בית הספר - בין בניית תוכן לכל יום במסע לבנייה של משבצת עיבוד אחת לתלמידים.

3 ציר הקשר הפדגוגי: אילו מקצועות ובאיזה אופן נרצה לקשור למסע? האם נרצה שהמקצועות הנלמדים בכיתה יבואו לידי ביטוי גם במסע? (עבודות, ניירות עמדה ועוד).

4 ציר מעורבות והשתתפות התלמידים: באיזה אופן ישתתפו התלמידים בהפקת המסע? (דוגמאות: טקס סיום, יום סדנאות, ניווט בדד, חלוקת שינה לחדרים, הדרכות שהם יעבירו).

5 ציר הבחירה של התלמידים: בין מתווה סגור מראש למתווה המאפשר להעמיק בנושאים מסוימים לפי רצון התלמידים. לדוגמה ביום על שוויון- כל תלמיד בוחר להעמיק באתגר אחר של שוויון בחברה הישראלית.

6 ציר התוצר לסיכום המסע: בין תוצר אישי של כל תלמיד לתוצר כיתתי או נציגותי (לדוגמה: פרויקט שכבתי, תוצר ויזואלי, התנדבות, ניסוח דף עמדה, פיתוח הערכה חלופית).

7 ציר ההרכבים החברתיים: בין גיבוש כיתתי לגיבוש פילוחים חברתיים שונים בשכבה (האם נרצה שבכל יום תהיה משבצת שעוברת בקבוצות מעורבות? האם חשוב לנו דווקא לשים דגש על גיבוש הכיתה?).

מסע לדוגמה – מתווה צפוני

לינה	התנסות תלמידים/ מורים	פעילות מרכזית	שאלת היום	
בית הדור הבא- חוות אהרונסון / אנ"א חיפה	הובלת מעגל סיכום יום פעילות ערב -מה קשור	מסלול טיול בכרמל- מסלול הקושר בין העבר להווה ומאפשר את תהליך בניית הקבוצה כמרחב פתוח ובטוח לצלול לשאלות מורכבות	מה הקשר בין העם היהודי לבין ארץ ישראל?	יום 1
בית הדור הבא- חוות אהרונסון / אנ"א חיפה	הובלת מעגל פתיחת / סיכום יום הפקת טקס ראיון פעיל חברתי	מסלול טיול בכרמל ומעבר באנדרטת נטפי אסון הכרמל. סיור בשכונת הדר חיפה על האתגרים והאפשרויות הגלומות בחיים משותפים של אוכלוסיות מגוונות בישראל בעת הזו	מה מחזק אותנו כחברה ומה קורה כאשר המחבר נחלש?	יום 2
חאן באזור / אנ"א פקיעין	הובלת מעגל פתיחת / סיכום יום הדרכות מסלול - ידע / חברתי	מסלול טיול מחרבת חומימה עד חורפיש- נכיר את הגליל כמרחב שבו חיות אוכלוסיות מעמים שונים יחדיו. בכפר חורפיש נקיים מפגש עם איש שיש מהחברה הדרוזית	איך אפשר להיות שייך לעם אחד ועדיין לבנות חברה שמכילה עמים, תרבויות וזהויות שונות?	יום 3
	מעגל שיח על קו הגבול הצפוני הפקת טקס סיום	באתר היישוב היסטורי חניתה, מיישובי חומה ומגדל, נפגוש את סיפורם של חלוצי המקום של אז ושל היום. נברר כיצד אנו יכולים לקשור בין הגשמת החלום האישי לבין הגשמת חלומות משותפים עבור החברה שלנו.	מה החלום שלי ואיך אני יכול/ה להגשים אותו בתוך החברה הישראלית של היום?	יום 4

מסע לדוגמה – מתווה דרומי

לינה	התנסות תלמידים/ מורים	פעילות מרכזית	שאלת היום	
חאן / אנ"א באזור מצפה רמון	הובלת מעגל סיכום יום פעילות ערב -מה קשור	מסלול טיול במכתש רמון- בעקבות הקשר האישי, הלאומי וההיסטורי של כל אחד מאיתנו לארץ ישראל. מסלול הקושר בין העבר להווה ומאפשר את תהליך בניית הקבוצה כמרחב פתוח ובטוח לצלול לשאלות מורכבות	מה הקשר בין העם היהודי לבין ארץ ישראל?	יום 1
חאן / אנ"א באזור מצפה רמון	הובלת מעגל פתיחת / סיכום יום הפקת טקס ראיון פעיל חברתי	סיור עירוני במצפה רמון בעקבות החיים בפריפריה והתמודדות עם הפערים בין מרכז לשוליים, אל מול אידיאל הצדק החברתי. לאחר מכן ביקור באחוזה קבר בן גוריון, ראש הממשלה הראשון, שם נדבר על הבחירה להקים את ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולאחוז בשני ערכים אלה.	מה מחזק אותנו כחברה ומה קורה כאשר המחבר נחלש?	יום 2
חאן באזור הנגב המערבי	הובלת מעגל פתיחת / סיכום יום הדרכות מסלול - ידע / חברתי	מסלול טיול קצר בנגב המערבי ולאחריו סיור בעיר שדרות בעקבות אתגרי החיים בעיר - הביטחוניים והחברתיים, זיכרון אירועי השבעה באוקטובר וגבורת תושבי העיר והאיזור.	איך בונים חוסן חברתי בתוך מציאות של אתגרים ומשברים קשים?	יום 3
	מעגל שיח על קו הגבול הדרום-מערבי הפקת טקס סיום	באתר היישוב היסטורי רביבים, נפגוש את סיפורם של חלוצי המקום של אז והחלוצים של היום. נברר כיצד אנחנו יכולים לקשור בין הגשמת החלומות האישיים שלנו לבין הגשמת חלומות משותפים עבור החברה שלנו.	מה החלום שלי ואיך אני יכול/ה להגשים אותו בתוך החברה הישראלית של היום?	יום 4

תוכן, סוגיות מרכזיות ואפשרויות למיקומים

תוכן	סוגיות מרכזיות	אפשרויות למיקומים
 הציונות - מדינה לעם יהודי	- סוגיות מרכזיות בתחילתה של הציונות הקשורות לחיינו היום. - זרמים ציוניים והכיוונים השונים שהתפתחו. - הקשרים בין הזהות היהודית והזהות הלאומית. - איך שומרים על האיזון בין לאומיות יהודית לערכי השוויון והצדק? - אתגרי הציונות מאז ועד היום אל מול החזון של הרצל - הגיוס לצה"ל והמחלוקת בחברה הישראלית	- מכון שיטים - בית הפלמ"ח - מצפה רביבים - חניתה - חצר כנרת - תל חי - גשר הישנה - הר הרצל
 בסיסי הדמוקרטיה	- כיצד נראית תרבות דמוקרטית ואזרחים דמוקרטיים? - חופש, זכויות פרט ושוויון: כיצד ניתן ליישם אותם במדינה יהודית ודמוקרטית? - גבולות הדמוקרטיה: כיצד מזהים את חציית הגבולות ופרימת הברית הישראלית - היכן מדינת ישראל עומדת כיום ביחס לשאיפות המגולמות במגילת העצמאות - כיצד שומרים על חוש לצדק ולאמת לצד שמירה על רב-תרבותיות?	- תל אביב - ירושלים - דרך רבין- רביד - מוקדי הפגנות - מרכזיים בארץ
 יהדות	- תרבות של מחלוקות מאז ועד היום - מהם ערכי המוסר היהודיים ומיהו יהודי? - מהם הזרמים השונים הקיימים ביהדות? - כיצד נראית יהדות שאינה רק דת? מה היו הניסיונות לאורך ההיסטוריה היהודית ליצירה תרבותית יהודית - כיצד ארצה לעצב את הקשר ביני לבין היהדות? למי היא שייכת?	- ירושלים - תל אביב - צפת - מירון - מוזיאון אנו - תל יודפת - מוזיאון השטייטל
 קיום משותף ווחיים משותפים	- היכרות עם אוכלוסיות שונות ומגוונות - כיצד חיים ביחד קבוצות שונות בשטח משותף? - מהי הדרך לגשר על הבדלי תרבות? - מה יכול להיות המרכז המשותף של החברה? - קונפליקט מרקם חיים משותף - יהודי/ערבי, דתי/חילוני ועוד. - בין ברית גורל לברית ייעוד	- ירושלים - עכו - חיפה - ג'סר א זרקא - רמלה - דאליית אל כרמל / פקיעין
 שוויון חברתי - כלכלי	- שוויון חברתי בין מרכז לפריפריה - מאבקים חברתיים לאורך השנים - האזרחים הערבים: הבדואים בנגב, הדרוזים בצפון, ערים מעורבות. בין אורחים במדינה לשותפים פעילים	- מצפה רמון - חיפה - עכו - דרום תל אביב
 הגנה	- החיים על הגבול ואתגרי המציאות הביטחונית הישראלית - ערך ההגנה וקדושת ערך החיים	- מפגשים עם אנשי קו הגבול וקהילות מצדה על הכרמל - הקסטל - מצדה
 שלום	- איך מדברים על שלום - גם כשיש בתוכנו פחד, כאב וזעם? - מה אני יכול/ה לעשות כדי לקדם מציאות של שלום במציאות שהולכת בדיוק הפוך? - איך מאזנים בין הצורך להגן על עצמנו - לבין הרצון בשלום?	- נחלי אצבע הגליל - אי השלום- נהריים - קאסר אל יהוד - חמוקי ניצנה
 חוסן	- איך חיים בשגרה של מלחמה? - מה נותן כוח ומחזק את כוחה של הקהילה? - מה זה אומר שיקום? איך משקמים? אישית וחברתית	- קריית שמונה - קיבוצים בקו הגבול - שדרות

תמחיר מסע

תהליך הכנה לסגל בית הספר כולל -

- מפגש מקדים עם הצוות המוביל מבית הספר - דיוק מתווה המסע
- מפגש הכנה לסגל המסע - הכנה על השיח הערכי
- מפגש הכנה לסגל המסע - הכנה פרקטית כולל קבלת חוברת המסע ושני שיעורי מחנך להעברה בכיתה

תהליך הכנה לכיתה כולל -

- מפגש מקדים בזום בין המורה המלווה למדריך "המעורר"
- מפגש הכנה כיתתי - מפגש ארוך לכיתה ביחד עם מדריך "המעורר"
- מפגש סיכום כיתתי - סיכום רעיוני של התהליך החינוכי שהתקיים

המחיר כולל: תהליך הכנה לסגל בית הספר, תהליך הכנה לתלמידים, מפגש סיכום בבית הספר, הדרכה, ריכוז, הסעות, לינה, לינת שטח, כניסה לאתרים, השכרת כיתות ואולם להרצאות, שני דוברים/מרצים חיצוניים, אבטחה ורפואה.

המחיר אינו כולל: חולצת מסע, צי'ופרים לתלמידים, פעילות ערב בתשלום - מופע/ אמן.

סיכום עלויות כולל

מחיר	סעיף
300 ₪	פיתוח תוספות ייחודיות (לשעה)
313,200 ₪	עלות מסע לשכבה*
435 ₪	עלות מסע לתלמיד ליום

* למסע של 4 ימים, מחושב לפי שכבה של 180 תלמידים, יציאה בקבוצות מעורבות של 25 תלמידים בקבוצה

* עלויות אבטחה ורפואה מחושבות באופן ממוצע, מחיר סופי יקבע בהתאם למסלול המסע הסופי והמצב הבטחוני מול הנחיות תיאום טיול משרד החינוך.

* מחיר משוער: עלול להשתנות בהתאם למספר התלמידים שיירשמו בפועל ולאופי האתרים / הרצאות / מקומות לינה שבית הספר יהיה מעוניין לקחת.

תכניות בגפ"ן

ניתן לשלם על חלקים במסע דרך מערכת הגפ"ן

שם התכנית	מס' תכנית	סל	תת סל
המעורר - תוכנית לפיתוח אחריות ומעורבות בקרב תלמידים	<u>1545</u>	מענים פדגוגיים ורגשיים חינוך חברתי-ערכי-קהילתי חינוך חברתי-ערכי-קהילתי	תחומי המכ"ר: מורשת חברה ורוח חיים ביחד בחברה הישראלית זהות יהודית
פעילויות חוויתיות חברתיות חינוכיות	<u>3040</u>	מענים פדגוגיים ורגשיים חינוך חברתי-ערכי-קהילתי	תחומי אומנויות חינוך חברתי, ערכי וקהילתי

עלויות כלליות

עלויות לעבודה עם המעורר - אופנים נוספים

הפעילות	מפתח	עלות
מסע	תלמיד ליום	430-470 ש"ח
עמיתים	קבוצה אחת	3,800 ש"ח
מפגש הכשרה עם צוות	עד 20 משתתפים	1,500 ש"ח
סמינר / סיור	עד 20 משתתפים	1,350 ש"ח
ערכה למחנכת	כיתה	150 ש"ח
פיתוח תוכן ייחודי	שעת עבודה	350 ש"ח
יום שיא	תלוי פעילות	-

